

Resperger István

Az aszimmetrikus hadviselés és a terrorizmus jellemzői

A szerző a terrorizmussal, az aszimmetrikus hadviseléssel kapcsolatos alapfogalmak értelmezését követően összefoglalja az ilyen jellegű műveletek jellemző vonásait, tapasztalatait. Ábrák, táblázatok segítségével a tér, az erő, az idő és az információ (a felderítés) dimenziókra, és az iraki háború, s az itteni ellenállás tanulságaira is utalva – szemlélteti az ilyen jellegű műveletekben résztvevő erők (felek) a célok, feladatok, eljárások, módszerek közötti különbséget. A tanulmány következtetéseiben hangsúlyozza: jobban felkészült erőkre, hatékonyabb eszközökre és harceljárásokra van szükség a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben.

Ami nem béke, az háború. Ami nem béke az háború? Ami a békétől eltér, az még nem háború. A jelenkor fegyveres konfliktusaiban a *politikai cél* a háborúval elért akaratervényesítés, a *katonai cél* pedig az egyes csaták megnyerése. A *jelenkor fegyveres konfliktusainak erőszak-sorrendjét a békeidőszakból kiindulva, a béketámogató műveletek, a felkelők elleni műveletek és a háborús műveletek határozzák meg.* A hadviselés jelenlegi spektruma, a kockázatok, fenyegetések halmazából, a fenyegetésrészből kiindulva a következők lehetnek: politikai nyomásgyakorlás, katonai képesség visszavetése, adott ország területének részleges vagy teljes megszállása és népirtás. A túlélési tűrészhatár a részleges megszállás és a politikai vezetés megdöntése között húzódik. A 21. század fegyveres konfliktusaira jellemző, hogy a politikai és katonai célok érdekében korlátozott vagy teljes célok megvalósulását tűzik ki.

A terrorizmus jellemzői napjainkban¹

A terrorizmus elleni harc problémáival foglalkozó hazai és külföldi szakértők 1972-től számolnak a nemzetközi terrorizmussal. Az 1972. évi müncheni nyári olimpiai játékokon a „Fekete Szeptember” elnevezésű palesztin terrorszervezet egy akciócsoportja megtámadta az izraeli olimpiai csapat szállását, majd több sportolót túsul ejtve a fürstenfeld-brucki repülőtéren tűzharcba keveredett a bevetett német

1 A terrorizmus fejezetrész forrása: KŐSZEGVÁRI–RESPERGER: A terrorizmus elleni küzdelem katonai tapasztalatai Budapest, 2006. p. 50–55. ZMNE Egyetemi jegyzet

rendőrökkel és katonákkal, akik öt terroristát lelőttek, hármat pedig elfogtak. A túsul ejtett izraeliek közül kilencen haltak meg. Ez a tragikus esemény hívta fel a világ közvéleményének és a kormányok többségének figyelmét a terrorizmus óriási veszélyére és nemzetközivé válására (hiszen Németországban, a világ sportolójának találkozóján, palesztin terroristák öltek meg izraeli állampolgárokat).

Lényegében ez a helyzet jellemezte a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre történő felkészülést 2001. szeptember 11-ig, a new yorki és a washingtoni, hatalmas áldozatokat követelő, al-Kaida terrortámadásig. A moszkvai színházban és a metróban, Csecsenföldön, Oszétiában, Beszlán városában, a madridi pályaudvaron, Londonban, Egyiptomban, Szaúd-Arábiában, a Fülöp-szigeteken, Afganisztánban, Törökországban, Izraelben, Indiában, és Indonéziában, valamint Afrika és Latin-Amerika számos országában 2001. szeptember 11-e után elkövetett, egyre nagyobb számú és egyre több áldozatot követelő terrortámadások, világossá tették a haladó emberiség előtt az új típusú terrorizmus fokozódó veszélyét és az ellene történő határozott fellépés fontosságát, szükségességét. A haladó világ politikusai egyetértettek abban, hogy ennek a fellépésnek határozottnak, gyorsnak, összehangoltnak és eredményesnek kell lenni. Az eddig alkalmazott erők, eszközök és eljárások nem tudták meggátolni a nemzetközi terrorizmus akcióit és az újabb akciók előkészítését. Tehát új, jobban felkészült erőkre és hatékonyabb eszközökre, új és sikeresebb harci eljárásokra van szükség a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben.

Az iszlám terrorizmus

„Bizonyos, hogy nem minden muszlim terrorista, de ugyanannyira igaz az is – és ez az igazán fájdalmas –, hogy majdnem minden terrorista muszlim.” Abdel Rahman al-Rashed vallástudós szavai ezek, de nem csak emiatt, hanem az elmúlt évek fanatikus vallási merényletei miatt is meg kell vizsgálnunk a vallási (iszlám) indíttatású terrorizmust. A jelenkor legnagyobb fenyegetését a nemzetközi terrorista hálózat, az al-Kaida jelenti. Bár a terrorizmus elleni küzdelemben a világ sok sikert ért el, meg kell állapítsuk hogy, a hálózat még jelentős tartalékokkal rendelkezik, valamint a vezetők közül mind Oszama bin Laden, a szervezet vezetője, mind Omar Molla, a tálib rendszer vallási vezetője, továbbá al-Zavahirl az al-Kaida második vezetője sem került a terrorelhárító-csapatok kezére. Több szakértő további erősebb lépéseket sürget a csoportok elleni fellépést illetően. Ilyen egyik szakértői csoport a *Richard A. Clarke vezette is, akik a következő fő pontokban fogalmazták meg a további teendőket:*

- A terrorista tettekre, öngyilkos merényletre készülőköt el kell fogni, vagy meg kell ölni.
- Az iszlám világ fontosabb országaihoz közeledni kell, segítséget kell nyújtani számukra és mindent meg kell tenni, hogy a nemzetközi terrorista csoportok támogatását beszüntessék.
- Az USA elleni terrortámadások színtereit ki kell tolni más kontinensekre, a külföldi területekre, ahol folyamatos, megalkuvás nélküli harcot kell folytatni a csoportokkal.

- A fegyveres erők, a belbiztonsági szervek, a hírszerző hivatalok képességeit úgy kell alakítani, hogy az előző három feladatra maximálisan megfeleljenek.²

A fegyveres konfliktusok állandó résztvevőivé vált nemzetközi terroristák, a boszniai, a csecsenföldi, az afganisztáni, az iraki háború alatt tovább erősödtek. A háború számukra nemcsak lételemmé vált, hanem a tapasztalatszerzés, a kapcsolatok továbbépítésének színtere lett más nemzeti, nemzetközi terrorista szervezetekkel. Velük a pénzügyi forrásokat is számos esetben megosztották, támogatták a csoportok logisztikai-kiképzési-, propaganda-, ideológiai-, valamint toborzó feladatait. Így a világ számos országából érkező csoportok „összenöttek” egy globális, minden kontinenst átszövő világhálónak, melynek vezetője, – Primus inter Pares³ – az al-Kaida lett.

A fenti csoportok legfőbb céljait a szakértők az alábbiakban rendszerezték:

- a számukra nem megfelelő kormányok bukásának az előkészítése, leváltásuk;
- egy diktatórikus, teokrata vallási fundamentalista irányítású rezsim létrehozása;
- esetleg egy nemzetközi vallási fundamentalista teokrata kalifátus létrehozása, amely a történelmi iszlám uralkodási formáján alapul;
- a legradiálisabb elképzelés szerint pedig az egész világot uraló, kalifátus megvalósítása a cél.⁴

A fentiekből adódóan egyértelmű, hogy számukra az USA jelenti a legnagyobb ellenfelet, mert ő képes megakadályozni regionális, valamint világszerte terveiüket is. Forgasatókönyvük szerint, – s sajnos megállapítható, hogy szimpatizánsaik száma milliós – először az iszlám szent helyeiről, később az iszlám országokból, kell elűzni a „hitetleneket”, majd a harcot a nem iszlám országok területére is ki kell terjeszteni. A kisebbségekben élőknek azt ajánlják, hogy szubkultúráként ne integrálódjanak a társadalomba, hanem megtartva vallási, politikai-, ideológiai különállásukat, az iszlám jogot tekintésük életük alapjának, ezzel is erősítsék az iszlám szervezeteket, támogassák a nemzetközi terrorista csoportokat adományaikkal, tagságot verbuváljanak közülük az akciókhoz, az alvó cellákhoz, továbbá pihenő helyet, menedéket adjanak szervezetük tagjainak.

Más összefüggésben megállapítható, hogy a terrorista csoportok így tudják a további akcióikat finanszírozni, erőt gyűjteni. Azt is meg kell jegyezzük, hogy a csoportok a háttéralkuk következtében csak kisebb politikai hatást tudnak kifejteni a cél-országokra, de a társadalom befolyásolása, a terrorizmus elleni küzdelemre káros hatással vannak. Míg a szemlélő számára úgy tűnik az emberek „csak” a háború ellen, egy tús életéért tüntetnek, valójában a nemzetközi terrorista csoportok akaratának megfelelően cselekednek, azaz a stratégiájuk kereteit kibővítve az ő céljaikat szolgálják. A csoportok szempontjából ez fontos, hiszen a nemzetközi közvélemény bár elítéli a terrorista akciókat, mégis az ő érdekükben cselekszik. A közbeeső cél, a befolyásolás, a propaganda mindenképpen az ő malmukra hajtja a vizet.

2 CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 13.

3 Első az egyenlők között (latin)

4 CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 20.

Az aszimmetrikus hadviselés jellemzői

Az *aszimmetrikus hadviselés* az aszimmetrikus kihívásokhoz kapcsolható olyan tevékenység, amikor a végrehajtók – legtöbbször saját életüket sem kímélve – hajtanak végre katonai akciókat, általában a magasabb technikai színvonalon álló féllel szemben. Az aszimmetrikus kihívások olyan nem hagyományos, vagy nem költséges anyagi károkat, olykor emberi áldozatokat okozó akciók, amelyek kivédésére nem készültek fel megfelelően (terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek bevetése, vagy azokkal való fenyegetés és az információs hadviselés). Ezt tartalmazta az 1997-ben elfogadott amerikai Nemzeti Katonai Stratégia. Az aszimmetrikus hadviselés ennek megfelelően a nem költséges, egyszerű eszközökkel és módszerekkel végrehajtott – gyakran önfeláldozó – gerilla, partizán jellegű rajtaütéseket és egyéb akciókat magában foglaló tevékenységek köre.

Így a „gyengébb” technikai felszereltségű, a kevesebb kiképzést végrehajtó általában a megszállt területeken harcoló fél fegyvere, módszere a megszállókkal szemben. Ebbe a körbe tartoznak: az öngyilkos merényletek, bombatámadások, logisztikai-, vezetési pontok elleni akciók, tisztek, parancsnoki állomány elleni merényletek, utánpótlási vonalak, szállítási útvonalak rombolása⁵, valamint az ellenség ellátásának, utánpótlásának akadályozása, egyéb akciókkal. Legtöbbször nagyon nehéz a felderítése, illetve alkalmazói nem tartják be a hadviselés előírásait. Irakban is számos alkalommal érte támadás a Szövetségesek katonáit, polgári ruhákba öltözött katonák, vagy civilek részéről. Az ilyen jellegű hadviselésre nagyon nehéz a katonák pszichológiai felkészítése, a védekezés is sok problémát hordoz magában.⁶

Néhány gondolatot az alapfogalom a *szimmetria*, *aszimmetria*, az *aszimmetrikus hadviselés értelmezéséről*:

Szimmetria: Azonosság, azonos alakúság, általában arányosság, rend az egyes részek között. Ez alatt az értendő, hogy egy tárgy részei között különbség van, a harmónia, az alapanyag, a szépség, a jóság már nem jeleníthető meg.

Aszimmetria: A szimmetria hiánya részek között, vagy az egészben.

Aszimmetrikus hadviselés: „A háború más fajtája”, amelynek legfontosabb jellemzője, hogy nem államok között folyik.”

*Az eszközök nagyon korlátozott bevetése, a megcélzott hatások érdekében (Martin van Creveld)*⁷. Egy másik megközelítésben: „Sok fenyegetés, kockázat határnélküli, és meghatározhatatlan a „cél, hatás, idő, hely” tekintetében, sem térben nem behatárolhatóak, exakt módon nem meghatározhatóak, és nehéz (ha egyáltalán lehetséges) legyőzni őket. Curt GASTEYGER elképzelése szerint: alapvetően egy olyan szituáció, amikor szignifikáns különbség van a bevetett eszközök, módszerek, erők, és a motiváció területén, illetve az erőviszonyokban jelentős az eltérés.

5 RIDD, G: Protecting supply lines In: : Janes Intelligence Review 2003 July p. 30–31.

6 BURGER, K.– COOK, N.– KOCH, A.– SIRAK, M: What went right? In: JDW 30 April 2003 p. 20.

7 CREVELD, Martin van: The Art of War: War and Military Thought,

Más nézetek szerint ez a fajta hadviselés kis csoportok által, a túlerőben lévő fél ellen folytatott tevékenység, de a hagyományos eszközökkel, túlerőben folytatott háború is nevezhető így. Más megközelítésben gerilla-, partizán-, vagy kis háborúknak is nevezik.⁸

Az aszimmetrikus hadviselést alkalmazó fél: egyszerű, gyakran szokatlan eszközöket alkalmaz igen nagy eredménnyel; kihasználja a szembenálló fél erejét, mint annak fő gyengeségét; arra törekszik, hogy minimális erőbefektetéssel maximális eredményt érjen el; nincs szüksége nagy katonai erőre, bürokratikus parancsnokságra; az alkalmazott kisméretű erők lehetővé teszik a gyors döntéshozatalt és a sikeres akciót; nem szemtől-szembe veszi fel a versenyt, mivel nem rendelkezik kellő katonai képességekkel.

Az ilyen hadviselés katonai jellemzőit az alábbiakban összegezzük:

- Óriási az erő-eszköz különbség a konfliktus és a harcoló felek között.
- A kisebbik fél katonai képességei annyira korlátozottak, hogy a katonai győzelmet csak hagyományos eszközökkel nem érheti el.
- Az ilyenfajta háború megvívásához a gerilla harc, szabotázs, terror szükséges.
- A normák átlépése, elhagyása.
- A cél az ellenséget, a megszállót számos katonai eszközzel (köztük terrorista módszerekkel is) céljának feladására kényszeríteni.
- Minél inkább elhúzódik egy háború, egy fegyveres konfliktus, annál valószínűbb, hogy bekövetkezik az aszimmetrikus hadviselés.
- A győzelemhez az ellenség haderejét le kell győzni, területét el kell foglalni, a nemzet akaratát meg kell törni. Ezekből Irakban csak az első kettő valósult meg.

Az aszimmetrikus hadviselés politikai karakterének jellemzői az alábbiak: erőszak, az államiság hiánya, az erőszak monopóliuma privatizálódik és a harcolók–nem harcolók közötti különbség eltűnik; a háborúk és fegyveres konfliktusok a clausewitzi „abszolút (hagyományos) háborúhoz” közelítenek; a morálról történő lemondás; gyerekatonák és öngyilkos női terroristák is feltűnnek az akciókban; s végül a megsemmisítés a cél.

A hazai szakirodalomban is találunk utalásokat az ilyen hadviselés, fegyveres küzdelem jellemzőire. Közülük kettőt szeretnék kiemelni. *Kende István: Napjaink százhusz háborúja (1945–1976)* című könyvében így adja meg a háború fogalmát: *mindkét fél központilag irányított szervezett formát ölt. Két vagy több szembenálló fegyveres fél egyike állami irányítás alatt van. Azaz már ő felveti az államiság hiányát az egyik oldalon.*

Agh Attila: Konfliktusok, háborúk című művében a jelenkorra is érvényes tipizálását adja a háborúknak, úgymint: új konvencionális, nem konvencionális, destabilizációs háború és anómiás konfliktus (anomosz: rendezetlen). Ezek közül a destabilizáció és az elhúzódó jelleg dominál napjaink rendezetlen konfliktusaiban.

8 Lásd: MÜNKLER, Herfried: Die neuen Kriege.

MÜNKLER, Herfried: Der Wandel des Krieges. Von der Symmetrie zur Asymmetrie.

DASSE, Christopher: Kleine Kriege – Große Wirkung. Wie unkonventionelle Kriegführung die internationale Politik.

Következtetések

- 1) Az új típusú konfliktusok szereplőivel kapcsolatban a legfontosabb megállapítás az, hogy nincsenek érvényes szabályok, melyek egyrészt az államiság hiányából, másrészt a felkelők, terroristák által követet stratégiából következnek. Az első dimenzió (lásd az 1. táblázatot) a módszerekben és a célokban jelenik meg.

1. táblázat. *Módszerek és értékek, célok összehasonlítása*

NATO/Nyugati módszerek és értékek	Terrorista módszerek és célok
Korlátozott célú csapás	Teljeskörű pusztítás
Polgári lakosság megkímélése, meggyőzése, Emberek védelme	Polgári lakosság megsemmisítése, elretten-tése
Nők, gyermekek védelme	Emberek elpusztítása
Áldozatok számának mérséklése	Áldozatok számát növelni
Működőképes infrastruktúra	Infrastruktúra rombolása (közlekedés/víz/energia/gazdaság/kereske-delem/idegenforgalom)
Működőképes állam, hivatalok	Teljes működőképtelenség gazdasági/politi-kai/gazdasági/kereskedelmi/idegenforgalmi
Elsődleges „kemény” célok (harckocsik/lövegek/rakéták/repülő-k)	„Puha” célok (polgári lakosság)
Harcolók (combatant) ellenállásra képte-lenné tétele	Nem harcolók (non combatant) megsemmisítése

- 2) A második aszimmetria az erő területe, amely megmutatja, hogy a költségek tekintetében nagyon sokba kerül a felkelők elleni műveletek finanszírozása.

1. ábra. Erő–Aszimmetria a költségekben, és a kritikus összetevő

- 3) *A következő (a harmadik) dimenzió az idő, amely szintén szignifikáns különbséget mutat a felkelők irányába. A pilóták kiképzése, a bevetésekre való felkészülés, a házilag készített robbanóeszközökkel szemben nagy hátrányban van ebben a dimenzióban. Pl. amíg egy pilóta felkészítése bizonyos előképzettség után is éveket vesz igénybe (a tapasztalatok szerint 2 év, s ezt követően 15 évig maradhat a rendszerben), addig a felkelők kb. 1–2 hét alatt, ott-honi körülmények között, az adott eszköz alkalmazására jól felkészülhetnek.*

Az ellenállás módszerei, eszközei és a veszteségek

Az ellenállás kapcsán meg kell említenünk, hogy nagyon hosszú ideig a hivatalos amerikai álláspont csak terroristákat említett, most már megjelent a felkelők (insurgency) és a felkelők elleni műveletek fogalom is (counterinsurgency). A legfontosabb, ami megkülönbözteti a felkelőket és a terroristákat, az a lakossági támogatás, a tömegbázis. Míg a terroristákat csak szűk szimpatizáns csoport támogatja, addig a felkelők tömegbázisát a lakosság képezi.

2. táblázat. *A felkelő és a terrorista összehasonlítása*

	<i>Felkelő</i>	<i>Terrorista</i>
Cél	Politikai hatalom megszerzése, saját haza (ellenállam) létrehozása	Gyilkolás, megfélemlítés, büntetés
Módszer	Aszimmetrikus hadviselési módszerek alkalmazása, ill. ezek részeként a terrorizmus, mint alkalmi/műveleti okból indokolt „cselekvési módszer”	Tiszta terrorizmus, mint „cselekvési logika”
Célpont	A megszállók/hatalom képviselői: elsősorban katonák, rendőrök és a hatalom egyéb szimbolikus képviselői	Elsősorban a „puha” célpontok: civilek, polgári objektumok
Támogatás	Lakossági tömegbázis	Kis létszámú szimpatizáns csoport

Forrás: Béres János mk. ezredes: *Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei* PhD értekezés Budapest, 2008. p.13.

A következő elem melyet figyelembe kell vennünk az elemzéseknél, az, hogy *a vallási, kulturális dimenzió nem hat csillapítólag az erőszakra, a fegyveres konfliktusok befejezésére. Sőt egy adott térség vallási megosztottsága csak emeli a halálos áldozatok számát, mint ezt a szunnita síita ellentét miatt Irakban tapasztalhattuk. A vallási szent helyek mecsetek, mosék nem mindig a béke helyszínei, nagyon sok függ a vallási vezetők (imámok, ajatollahok) beállítottságától, főként Amerikához való viszonyától. A muszlimok szent hava (a Ramadán, amikor a Korán érkezett az égből) sem jelent semmilyen nyugalmat a hadműveleti területen, mert az ellenállók ugyan napkeltétől napnyugtáig betartják a vallási előírásokat (étel, ital megvonása), de éjjel ugyanolyan intenzitással folytatják műveleteiket.*

A következő problémát a lakott települések nagysága, a felderítés hiányosságai okozhatják, továbbá a sokszor műveleti, harcászati szempontból előnyt jelentő női ellenállók, gyermekkatonák alkalmazása a kiválasztott célpontok ellen.

A helyzet stabilizálásában sajnos csak hosszabb idő után érhetünk el eredményt, ha az iraki hadsereget és a rendőri erőket már önállóan lehet alkalmazni a felkelők és terrorista csoportok ellen. A tervek szerint 2008 decemberére 187 katonai zászlóaljnak és 44 rendőri zászlóaljnak⁹ kellett volna az iraki biztonsági helyzeten javítani. A problémát erősíti, hogy a megosztott irakban az adott zászlóaljak, csak a meghatározott helyeken vethetőek be, mert a kurd, síita, szunnita zászlóaljak más területen történő alkalmazásával, csak fokozódna az ellentét a polgárháborús helyzetben levő országban.

Az Amerikai Egyesült Államok és a szövetségesei nagyon kritikusan ítélik meg a személyi veszteségeket. Lehetőleg a legkevesebb áldozattal kell a fegyveres erőknek a kitűzött célokat elérni. Az iraki háború tanulsága az, hogy a békeműveletekben más módszereket kellett volna alkalmazni az amerikai erőknek, vagy más csapatoknak átengedni a megszállt területeket. Ez nem következett be, így az amerikaiaknak nagyobb veszteségük van már, mint a háború folyamán. A harccselekmények alatt 157 halottat (az amerikaiak 126 fő, a britek 31 fő), 495 sebesültet és 4 eltűnt személyt regisztráltak. A jelenlegi veszteségek: 4538 fő halott, 43 993 fő sebesült.¹⁰ A hadműveletek alatt az RPG-7 kézi páncéltörő gránátvetővel történő támadás okozta a legnagyobb veszteséget (32 halott – 11,5 %), a megszállás alatt a legtöbb problémát az öngyilkos bombamerényletek és a kézi légvédelmi rakéták okozták.¹¹

3. táblázat. Az Egyesült Államok személyi veszteségei az eddigi háborúkból és bevetésekben

Háborúkból	Időszak	Elesett	Sebesült
I. világháború	1917–1918	53 402	204 002
II. Világháború	1941–1945	291 557	670 846
Koreai-háború	1950–1953	33 741	103 284
Vietnámi háború	1964–1973	47 414	153 303
Kuvait felszabadítása	1991	147	467
Bevetési területeken	Időszak	Elesett	Sebesült
Grenada	1983	19	119
Panama	1989	23	324
Szomália	1992–1994	43	153
Haiti	1994–1996	4	3
Afganisztán	2002–2003	76	192
Irak	2003–	157 ¹²	495

Forrás: In: http://www.usatoday.com/news/world/iraq/2003-04-20-cover-usa_x.htm

⁹ Forrás: *Measuring Stability and Security in Iraq June 2008 Report to Congress*
In accordance with the Department of Defense Appropriations Act 2008 (Section 9010, Public Law 109–289)
 Section 2—Iraqi Security Forces Training and Performance
 In: http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2008/iraq-security-stability_jun2008-02.htm
 letöltés ideje: 2009. 02. 20.

¹⁰ 2009. 01. 12-ei helyzet. In : <http://icasualties.org/Iraq/index.aspx> 2009. 02. 20.

¹¹ ELLIOT, M.: *Lessons from the Rubble* In: *Time* September 1, 2003 p.22.; Vö: COPERDY, G.: *A Pivotal War* In: *Defense and Foreign Affairs Strategic Policy* 2003 p. 4.

Az iraki hadsereg és a civil lakosság veszteségeiről csak becslések állnak rendelkezésre. Az iraki oldalon a halottak számát egyes források szerint 13 000¹³ és a hadifoglyok létszáma 7300 fő volt. A civil áldozatok számát az 1600–1800 halottban, (más források 1 252) és 5103 sebesültben adták meg. Egy független amerikai szervezet 20 000 főben adja meg a katonai és 4300 főben a civil áldozatok számát.

* * *

Összefoglalva a tanulmányban leírtakat megállapíthatjuk, hogy a terrorizmus elleni aszimmetrikus hadviselés esetén az ellenség általában nem rendelkezik sem saját országgal, sem saját kormánnyal. Nincs szervezett (reguláris alakulatokból álló) katonai ereje, nem visel egyenruhát, egyetlen kormánynak sem felel a tetteiért. És nem tart be egyetlen nemzetközi szerződést sem (nemzetközi jog, hágai és genfi egyezmények a hadviselésről stb.)

4. táblázat. A háborúk főbb adatai

	1991 Öböl-háború	1999 Kosovó	2002 Afganisztán	2003 Irak
Időtartam (nap)	43	78	76	26
Repülőgépek száma (db)	n.a.	538	n.a.	1801
Bevetések száma (db)	109 876	37 465	n.a.	41 404
Csapásmérés (db)	27 000	14 006	6500	17 200
Napi bevetések száma (db)	1500–2000	150–700	10–110	800–2000
Amerikai bevetés (%)	65	90	n.a.	91,1
Összes bevetett fegyver	265 000	23 000	22 000	29 199
Precíziós fegyver	20 450	8050	12 500	19 948
Nagy pontosságú precíziós fegyverek (%)	8	35	56	68
Veszteség (db/%)	75/0,03	5/0,26	14	31

Forrás: CLARK, W. K.: Amikor előre van szükség: A NATO katonai válasza a kosovói válságra
In: NATO Tükör 1999/2. nyár p. 15.; ZEHREER, H.: Der Golfkonflikt p. 262.;
In: www.globalsecurity.org/military/ops; Operation Iraqi Freedom – by The Numbers
Assesment and Analysis Division USCENAF p. 9. Operation Iraqi Freedom Quick Facts
In: www.iwar.org.uk./news-archive/iraq/quick-facts.htm;
Operation in Iraq First Reflection p. 24.

A háborúk összesített adatai alapján (4. táblázat) három fő következtetést vonhatunk le:

- A háborúk katonai végállapotát (Military Endstate) közel 100 napos művelettel be tudják fejezni a reguláris erők, bár a felvonuláshoz, átcsoportosításhoz

12 Mindösszesen 4538 fő halott, 43 993 fő sebesült azóta, hogy Bush elnök a nagyobb harccselekmények beszüntetését bejelentette 2003. 05. 01-én az US Abraham Lincoln fedélzetén: „major combat operations in Iraq have ended”. Forrás: www.cnn.com/usfatalities; Vö: www.washingtonpost.com/usfatalities; www.USATODAY.com 2009. 02. 21.-ei helyzet.

13 Forrás: Operation Iraqi Freedom Third Infantry Division (Mechanized) „Rock of the Marne” After Action Report Final Draft 12 May 2003 p.67.

hónapokra van szükségük. A politikai végállapot (Political Endstate) csak hosszú évek eredményeként érhető el a nemzetközi szervezetekkel, és nem állami szervezetekkel együttműködve.

- Az amerikai bevetések aránya mutatja, hogy az európai, „Vénuszról érkező” országoknak növelniük kell telepíthető haderejük nagyságát, illetve a béketeremtő, békekikényszerítő és harci műveletekbeli alkalmasságukat, ha nem akarnak elmaradnia a „Marsról érkező” amerikaiaktól.
- A precíziós fegyverek arányának szignifikáns emelkedése a hadviselés még pontosabb végrehajtását segíti elő.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Burger, K-COOK, N-KOCH, A-SIRAK, M: What went right? In: JDW 30 April 2003 p. 20.
- CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan
- COPERDY, G.: A Pivotal War In: Defense and Foreign Affairs Starategic Policy 2003 p. 4.
- CREVELD, Martin van: The Changing Face of War: lessons of combat, from the Marne to Iraq, New York: Presidio Press, 2006, ISBN 978-089141-901-3
- HORVÁTH Z.: A koalíciós légierő alkalmazásának tapasztalatai az Irak elleni háborúban In: Új Honvédségi Szemle 2003/11. /http://www.honvedelem.hu/cikk.php?cikk=14297/
- KŐSZEGVÁRI-RESPERGER: A terrorizmus elleni küzdelem katonai tapasztalatai Budapest, 2006. p. 50. ZMNE Egyetemi jegyzet
- Operation Iraqi Freedom Third Infranty Division (Mechanized) „Rock of the Marne” After Action Report Final Draft 12 May 2003 p. 67.
- „Korruption, Geldwasche, Steuerparadise” térkép In: Le Mode Diplomatic Atlas der Globalisierung p. 32.
- MÜNKLER, Herfried: Die neuen Kriege, Rowohlt, 2004. ISBN 3-499-61653-X.
- MÜNKLER, Herfried r.: Der Wandel des Krieges, Von der Symmetrie zur Asymmetrie. Velbrück, Weilerswist 2006, ISBN 978-3-938808-09-2.
- RTO/SAS-049 Specialist Team on Countering Terrorism-Final Report-Part 15-7 November 2002.
- KŐSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai feladatai, Hadtudomány, 2002. március 3. 14. oldal.
- Joint Tactics, Techniques, and Procedures For Antiterrorism Joint Pub 3-07. 2. 17 Washington, 1998. 85 p.
- NETANJAHU, BENJAMIN: Harc a terrorizmus ellen, Alkexandra Kiadó, Budapest, 1995. 165 p.
- ROSTOVÁNYI ZSOLT: Mít kell tudni az iszlámról? Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1983. 139 p.

INTERNETEN TALÁLHATÓ FORRÁSOK JEGYZÉKE

- Operation Iraqi Freedom Quick Facts In: www.iwar.org.uk/news-archive/iraq/quick-facts.htm
- <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/graphic/2008/03/25/GR2008032500711.html>
- <http://www.islamworld.net/>
- www.dodccop.org/NCW/ncw.html
- www.globalsecurity.org.
- <http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html>,
- <http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html>,
- www.c3i.osd.mil/ncw/
- www.cnn.com/us/fatalities